

ЛІТЕРАТУРА

1. Земельний кодекс України. Стаття 1. URL: https://ips.ligazakon.net/document/T012768?an=590084&ed=2021_04_28 (дата звернення 07.05.2024р.)
2. Москаленко, А. (2021). Культурні відклади новітнього часу в контексті археологічних досліджень: стратиграфічний «баласт» чи історична цінність. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музеєзнавство і пам'яткознавство*, 4(1-2), 38–47. <https://doi.org/10.31866/2617-7943.4.1-2.2021.249033>
3. Новаковський, Л. (2013). Сучасні проблеми регулювання земельних відносин в Україні. *Землевпорядний вісник*, (6), 2-6.
4. Паранько І., Ярков. С. Корисні копалини України : навч. Посібник. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2011. 364 с.

Іван УРМАНЕЦЬ

*Здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
iurmanets@gmail.com*

ЦІННОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА ПІД ЧАС РОСІЙСЬКОГО ВТОРГНЕННЯ. ЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

В умовах повномасштабного вторгнення Росії в Україну змінилися підходи до журналістської роботи в країні. Збройна агресія змусила українських журналістів адаптуватися до нових умов і змінювати стратегії висвітлення подій.

З одного боку, вони продовжують виконувати свою місію – інформувати громадськість про події в країні та світі, забезпечуючи доступ до об'єктивної та правдивої інформації. З іншого боку, вони стикаються з новими викликами, пов'язаними з безпекою, етикою та збалансованістю висвітлення воєнних подій. Наприклад, важливо дотримуватися етичних принципів у висвітленні воєнних дій, щоб уникнути сприйняття пропагандистських або однобічних матеріалів.

Українські журналісти, безумовно, відіграють ключову роль у забезпеченні інформаційної свободи та формуванні об'єктивного уявлення про ситуацію в країні та за її межами, дотримуючись при цьому високих стандартів етики та професійних зобов'язань.

В українському журналістикознавстві існує низка праць присвячених вивченню професійної етики. Зокрема, етичні норми досліджували В. Іванов, Т. Приступенко, О. Кузнецова, Я. Ширченко, Г. Миролубенко,

Н. Стеблина, М. Дорош, І. Земляна, Н. Карпчук, І. Куляс, О. Лещенко, В. Луць, Р. Додонов, Й. Лось та ін. Актуальність теми зумовлена відсутністю у сучасній теорії і практиці журналістської науки дослідження дотримання етичних принципів у регіональних онлайн-медіа.

Мета наукової розвідки – дослідити висвітлення матеріалів із дотриманням етичних норм у регіональних онлайн-виданнях.

Дослідник В. Іванов зазначає, що «журналістська етика – це насамперед внутрішні переконання тих, хто обрав собі це ремесло, їхнє розуміння того, що можна і чого не можна робити. Журналістська етика формується на засадах узвичаєних норм роботи працівника мас-медіа, а також власного життєвого та професійного досвіду журналіста. В ідеалі вона прагне сформувати високу моральну самосвідомість, відповідальність журналіста, норми і правила поведінки як орієнтир професіоналізму, усвідомлення суспільної ваги своєї праці та самоконтроль» [2, с.26].

Т. Приступенко [4] у посібнику «Теорія журналістики: етичні та правові засади діяльності засобів масової інформації» звернула увагу саме на правові основи діяльності та принципи етики журналістів, поєднала їх як два найважливіші регулятори журналістської діяльності.

Автор наукової праці використовує декларацію принципів поведінки журналістів, прийняту у 1954 році (зі змінами в 1986 році), та Етичний кодекс українського журналіста [3], який був ухвалений у 2004 році як основу для свого дослідження. Вона зробила порівняльний аналіз цих документів і виділила спільні норми. Після цього науковиця дослідила законодавство у сфері мас-медіа і визначила статті, які відповідають нормам з етичних кодексів. Це дозволило їй підкреслити юридичну важливість етичних принципів у журналістиці.

Проаналізувавши дотримання етичних норм онлайн-медіа «Волинь 24» [1] та «NIKCENTER» [6] за період з 24 лютого 2022 року до грудня 2022 року, констатуємо, що вони висвітлюють різні аспекти російсько-української війни, зокрема артикулюють такі теми: повномасштабне вторгнення Росії, ураження об'єктів інфраструктури, хід воєнних дій (бойові операції, контрнаступи), мобілізаційні процеси, обстріли населених пунктів, гуманітарна ситуація у прифронтових містах та селах, волонтерство, співпраця з партнерами, вплив інформаційно-психологічних операцій, протидія дезінформації, адаптація внутрішньо-переміщених осіб тощо.

У нашому дослідженні будемо опиратись на рекомендації Комісії з журналістської етики [5]. Отож, новинний портал «Волинь 24» опирається лише на підтвержені факти, публікує інформацію із покликаннями на

офіційні джерела. Зокрема, у публікації «Ворог пішов на прорив кордону на Житомирщині» (24 лютого 2022 року) подано лише факти та покликання на офіційні ресурси, без власних висновків та коментарів. У матеріалі «У Луцьку підірвали телевежу» (24 лютого 2022 року) також публікуються лише зведення від МВС про стан справ, без долучення фото та відеоматеріалів. Також відзначаємо матеріал під назвою «Російські окупанти обстріляли аеропорт і військову інфраструктуру у Миколаєві» (25 лютого 2022 року), адже на прикріпленому фото немає жодних даних про масштаб влучання та техніку. «Ракети, що влучили по Вінниці, запускали не з Придністров'я» (7 березня 2022 року) у даному матеріалі є наявне фото, але із ближнього ракурсу, тому ідентифікувати наслідки неможливо. У даній публікації журналісти ще й спростовують фейки, поширювані агресором. «Окупанти знищили 7 лікарень, які не підлягають відновленню» (14 березня 2022 року) – таке інформаційне повідомлення має велику цінність, адже матеріали згодом можуть бути долученими у міжнародних судах, як доказ злочинів агресора.

«НИКСЕНТЕР» – це миколаївське видання, що спеціалізується на розслідуваннях. Для аналізу ми обрали кілька матеріалів, щоб продемонструвати дотримання журналістської етики. У публікаціях «Війна, ностальгія за совком і пропаганда з дитинства: як живуть ті, хто обстрілює Миколаїв» (12 серпня 2022 року) та «Смелов і Саладін: що відомо про командирів російських артилеристів, які обстрілювали Миколаїв» (22 серпня 2022 року) ми маємо змогу побачити, як журналісти викривають злочини російського війська, називаються конкретні імена кривдників. Така інформація буде корисною для подальших процесів, які слухатимуться у суді. «Піротехніки «чистять» Миколаївщину від ворожих снарядів» (8 вересня 2022 року) – даний матеріал містить фотоілюстрацію із уламками російської зброї. Варто додати, знімок зроблений крупним планом, тому ворог не матиме змоги відстежити місця події. «Активи агресора: скільки російського та білоруського бізнесу на Миколаївщині» (29 вересня 2022 року) – такі матеріали мають визначальну місію, адже провокують детальне розслідування від державних органів, з метою вилучення коштів у Росії. Таким чином, журналісти допомагають державі, адже наводять лише факти. Миколаївське видання продукує вдосталь аналітичних матеріалів, викривального змісту. Вважаємо, що це і є однією із цінностей українського журналіста, який не займається викривленням фактів та не розповсюджує недостовірної інформації. Також ми проаналізували кілька матеріалів присвячених пам'яті полеглих героїв.

Примітним є те, що журналісти завжди пишуть про чесноти бійців, адже суспільству важливо знати про їхніх захисників.

Висновки. Журналістські норми залишаються важливими, особливо у стані боротьби із ворогом. Кожен журналіст повинен не тільки донести інформацію об'єктивно та дотримуючись професійної етики, але й не нашкодити своїй державі. Важливою є боротьба із поширенням дезінформації. Журналісти завжди повинні слідувати рекомендаціям від військового керівництва. Працівники ЗМК стали ще більш прискіпливими, працюючи згідно із нормами та кодексами етики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волинь24. URL: <https://volyn24.com/>
2. Іванов В. Ф. Журналістська етика. Київ: Вища школа, 2006. 231с.
3. Кодекс етики. КЖЕ, URL: <https://cje.org.ua/ethics-codex/>
4. Приступенко Т. О. Теорія журналістики: етичні та правові засади діяльності засобів масової інформації. Київ : Інститут журналістики, 2004. 375 с.
5. Рекомендації Комісії з журналістської етики щодо інформації, яку не можна розголошувати в медіа під час воєнного стану. КЖЕ, 2022. URL: <https://cje.org.ua/statements/rekomendatsii-komisii-z-zhurnalistskoi-etyky-shchodo-informatsii-iaku-ne-mozhna-rozgholoshuvaty-v-media-pid-chas-voiennoho-stanu/>
6. NIKCENTER. URL: <https://nikcenter.org/>